

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Йоана Минкова Спасова-Дикова,
Институт за изследване на изкуствата – БАН,
научно направление 8. 4. „Театрално и филмово изкуство”,
e-mail joanasd@yahoo.co.uk
по конкурс за присъждане на
образователна и научна степен „доктор”
на Захари Валериев Нанков,
с дисертация на тема:
„Принципът „Еспирал“. Взаимодействия с други танцови
техники. Подходи при обучението и творческия процес“,
научно направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”,
научен ръководител проф.д. изк. Анелия Янева,
Югозападен университет „Неофит Рилски“
Факултет по изкуствата
Катедра „Хореография“

Анализ на дисертационния труд

Общият обем на труда е 213 страници, от които 209 основен текст.

Библиографията включва общо 183 източника – 50 книги (25 на латиница и 25 на кирилица), 22 статии, 92 интернет източника и 19 видеолинкове.

Нанков формулира точно целта и задачите на изследването като посочва, че основна цел е да бъдат проследени предшественици на модерния танц и свързаните с танца по спирала философии и техники. Важен момент е тяхното приложение в *Принципа „Еспирал“*. В труда е направен опит за извеждане на основните положения и философия на *Принципа „Еспирал“* като методика на работа, както и съпоставянето им с други модерни и съвременни танцови техники и доколко той може да се използва като преподавателски метод и начин за формиране на нови хореографии.

Задачите, които си поставя са свързани с набелязаната цел: да бъде направен хронологичен преглед на танцови прояви предхождащи модерния танц; да направи въведение в толтекската философия за „Пътя на война“, която е интегрална част от *Принципа „Еспирал“*; да анализира основни танцови техники, свързани с модерния танц; да изследва *Принципа „Еспирал“* в България, като симбиоза между принципи на модерния танц, толтекското учение за пътя на война и биомеханиката; да анализира и изведе практическите основи на *Принципа „Еспирал“*; да посочи взаимодействието на *Принципа „Еспирал“* с други танцови стилове; да предложи система за обучение по *Принципа „Еспирал“*, която да е валидна и полезна както за студенти и професионални танцьори, така и за деца и непрофесионалисти.

В дисертацията са използвани методи на изследване, които включват теоретичен и практически анализ, както и емпирични опити и наблюдения.

Дисертацията на Захари Нанков е структурирана в **три глави и 9 под-глави**, увод и заключение.

В Увода са поместени обосновка на избора на тема, преглед на литературата по темата, цели и задачи на изследването.

Първата **глава** „Предшественици на модерния танц“ разглежда танца в кръг и по спирала в контекста на пренасянето им от някои древни цивилизации в експериментите на XX век. Състои се от 3 **под-глави** като първата се спира на движението в кръг и по спирала в ритуални практики на различни култури и етнически групи. Във **втората се** анализира йога, като учение, работещо едновременно на физическо и на ментално ниво, с цел засилване на връзката на човека със себе си и със света. В трета **под-глава** се изследва древно толтекско познание за „пътя на воина“/„пътя на знанието“.

Във **втора глава** „Разновидности на модерния танц“ докторантът се спира върху основни техники, свързани с представата за модерен танц. В **четвърта под-глава** той разглежда немския експресивен танц (NET) и неговите представители. Пета **под-глава** е посветена на американката Марта Греъм и създадената от нея Техника „Марта Греъм“ (ТМГ), която има пряко отношение към Принципа „Еспирал“ на Цветанка Гергинова. Шеста **под-глава** анализира появата и развитието на Джаз танца, както и кои елементи от джаз-екзерсиса биват прилагани в Принципа „Еспирал“.

Трета **глава** „Принципът „Еспирал“ – открития и взаимодействия“ съдържа основни положения на Принципа „Еспирал“, създаден от българката Цветанка Гергинова. В осма **под-глава** Принципът „Еспирал“ е **коментиран** като синтез между танцови стилове, бойни техники и философски учения. В девета **под-глава** докторантът обстойно разглежда самата методика на Принципа „Еспирал“ (Контролирам, Владея, Творя) нейните фундаменти, философската ѝ концепция и как е структуриран практическят екзерсис в Четири порти и повлиян от Четирите елемента. Дисертантът предлага и методика на обучение по Принципа „Еспирал“ и приложението на Принципа „Еспирал“ при създаване на нови хореографии.

Заключението предлага съпоставки и обобщения за приложимостта на Принципа „Еспирал“ в съвременната педагогика и хореография.

Описание на приносите

Бих искала да изтъкна, че основните приноси на труда са свързани не само с теоретико-методологическите разработки, но и с практико-приложното значение на изследването. Съгласна съм с посочените от докторанта приноси. Един от тях е, че за пръв път се представя в научен контекст съвременната българска методика за танцово обучение – Принцип „Еспирал“, създадена от Цветанка Гергинова. Изведени са предимствата на Принципа „Еспирал“ при обучението на танцьори или любители, без

значение от нивото им на подготовка, с цел постигане на относително бързи резултати в обучението им. Предложена е и методика на обучение, състояща се от четири нива (Четири порти). Във връзка с анализирания в дисертацията Принцип „Еспирал“, се съпоставят модерни педагогически практики от немския експресивен танц (с представители Рудолф фон Лабан, Курт Йос, Зигурд Леедер, Грет Палука, Патрисио Бунстер, Сузана Борхерс), американския модерен танц (с представители Марта Греъм и Лусинда Чайлдс) и джаз-танца (на Джек Коул, Мат Матокс, Боб Фос). Подобни съпоставки се правят за първи път. Проследено е мигриращото танцово знание по оста Германия-Чили-България и как това се отразява върху развитието на авторската методика на обучение – Принципа „Еспирал“. До момента темата не е била обект на научен интерес. Във връзка с основни опори в Принципа „Еспирал“ са изведени съпоставки с танците в кръг и по спирала от древността и съвременните им приложения, което също се прави за първи път. Потърсени са взаимодействия между танц и философия, в контекста на литературата на Карлос Кастанеда, Теун Марес и Мигел Руис и толтекското учение за „пътят на война“ /„пътят на знанието“/. Изведен е движенчески и философски кодекс, отразяващ симбиозата между движението на тялото и на ума. Именно този кодекс е залегнал във фундамента на Принципа „Еспирал“ на Цветанка Гергинова, призван да възпитава тялото, ума и духа на практикуващия.

Другите научни приноси се отнасят до предложеното актуализирано значение на понятията. Изследването има висока когнитивна стойност и би могло да послужи на студенти и преподаватели, на различни организации и хора, както и на други заинтересовани от проблема.

Авторът показва ерудиция, задълбочени познания в областта на и способност да осмисли теоретично емпиричния материал.

Лични качества на автора

Захари Нанков е редовен докторант в катедра „Хореография“ от 2020. Избраната тема на дисертацията очевидно е съобразена с възможностите и с неговите компетентности – артист-балетист в Национален музикален и балетен център – София; създател и ръководител на Студио „NuPhers“, където от 2008 обучава подрастващи; дългогодишен участник в Студио за модерен танц „G“ под менторството на Цветанка Гергинова, при която изучава Принципа „Еспирал“; специализант на Palucca University of Dance (Palucca Hochschule für Tanz) в Дрезден, Германия.

Всички тези компетентности определят добрите резултати от изследването.

Препоръки и бележки

Има какво да се желае по отношение на дефинирането на някои от използваните понятия. Текстът се нуждае от отстраняване на някои стилови, пунктуационни, правописни и пр. неточности, както и повторения при подготовката на една бъдеща монография.

Заклучение

Предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията по чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ. Докторантът има повече от изискуемия минимум публикации – 5 на брой. С оглед на вече изтъкнатите качества и приносите на дисертационния труд на Захари Нанков, давам положителна оценка и предлагам да му бъде присъдена ОНС „доктор“.

Дата: 30. 10. 2023

Проф. д-р Йоана Спасова-Дикова

EVALUATION REPORT

By Prof. Dr. Yoanna Minkova Spasova-Dikova,
Institute of Art Studies at the Bulgarian Academy of Sciences
Professional Field: Theatre and Film Arts
e-mail: joanasd@yahoo.co.uk

on a dissertation submitted in fulfilment of the requirements for the educational and academic degree of Doctor in the professional field of Music and Dance Arts

- Candidate: Zahari Valeriev Nankov, a student at the Choreography Department of the South-West University “Neofit Rilski” Faculty of Arts
- Dissertation Title: *The Espiral Principle. Interplay with Other Dance Techniques. Approaches to Teaching and Creative Processes.*
- Supervisor: Prof. Anelia Yaneva at South-West University “Neofit Rilski”, Faculty of Arts, Choreography Department

Analysis of the dissertation work

The work consists of 213 pages, 209 of which are devoted to the main text.

The Bibliography includes a total of 183 sources: 50 books (25 in the Latin alphabet and 25 in the Cyrillic one), 22 articles, 92 Internet sources, and 19 video links.

Nankov gives a precise description of the aims and objectives of his research. He specifies that his main goal is to study modern dance predecessors and the philosophies and techniques associated with spiral dance. Their implementation in *The Espiral Principle* is emphasized. The dissertation attempts to present the basic premises and philosophy of *The Espiral Principle* as a work methodology. It aims to compare them with other modern and contemporary dance techniques and to determine to what extent the principle can be used as a teaching method and a way of creating new choreographies.

The objectives the work intends to achieve are related to the abovementioned aim: to explore dance forms preceding modern dance chronologically; to introduce the Toltec philosophy of the Warrior’s Path, which is an integral part of *The Espiral Principle*; to analyze fundamental dance techniques connected to modern dance; to explore *The Espiral Principle* in Bulgaria as a symbiosis of modern dance principles, Toltec philosophy of the Warrior’s Path, and biomechanics; to analyze and summarize the practical foundations of *The Espiral Principle*; to present the interplay between *The Espiral Principle* and other dance styles; to propose a teaching system based on *The Espiral Principle*, which would be viable and helpful to both students and professional dancers, as well as to children and non-professionals.

The dissertation employs research methods that include theoretical and practical analysis, as well as empirical evidence and observations.

Zahari Nankov's dissertation is divided into three chapters and nine subchapters, an introduction and a conclusion.

The Introduction presents the rationale for the author’s choice of topic, a review of the literature on the subject, the aims and objectives of the study.

Chapter One titled *Predecessors of Modern Dance* discusses dance in a circle and along a spiral in the context of their borrowings from some ancient civilizations in the experiments of the 20th century. It consists of 3 parts. The first one presents the circular and spiral movement in different cultures and ethnical groups’ ritual practices. The second part of the chapter analyses Yoga as a doctrine which works on a physical and mental level simultaneously in order to strengthen one’s connection with oneself and the world. The chapter’s third part studies the philosophy of the ancient Toltec wisdom about the Warrior’s path/ the path of knowledge.

Chapter Two titled *Varieties of Modern Dance* discusses basic techniques related to the notion of modern dance. In Part 4 of the chapter, Nankov examines the German expressionist dance and its representatives. Part 5 is devoted to American Martha Graham and her technique, which is directly related to *the Espiral Principle* developed by Tsvetanka Gerginova. Part 6 analyzes the origins and development of the Jazz dance and the jazz exercise elements which are implemented in *The Espiral Principle*.

Chapter Three titled *The Espiral Principle – Discoveries and Interplay* discusses key concepts of *the Espiral Principle*. In Part 8 of the chapter, the *Principle* is presented as a synthesis of dance styles, martial arts techniques, and philosophical doctrines. In Part 9, the doctoral student thoroughly explores *The Espiral Principle*'s methodology (Control, Master, Create), its fundamentals and philosophical concept, and the structure of the practical exercises of the Four Portals influenced by the Four Elements. Nankov also proposes a teaching methodology based on *The Espiral Principle* and ways to implement it in creating new choreographies.

The conclusion offers comparisons and a summary of the applicability of *The Espiral Principle* in contemporary pedagogy and choreography.

Overview of the contributions

I would like to point out that the main contributions of the work have to do not only with the theoretical and methodological ideas developed but also with the practical applicability of the study. I agree with the contributions suggested by the doctoral candidate. One of them has been to present *The Espiral Principle* as a contemporary teaching method in an academic context for the first time. Outlined are the advantages of using *The Espiral Principle* in teaching dancers and amateurs, regardless of their level, to achieve relatively rapid learning outcomes. A teaching methodology consisting of four levels (the Four Portals) is also suggested. In relation to the analyzed in the dissertation *Espirale Principle*, there is a comparison made with the modern pedagogical practices of the German expressionist dance (represented by Rudolf von Laban, Kurt Jooss, Sigurd Leeder, Gret Palucca, Patricio Bunster, Susanna Borchers), American modern dance (represented by Martha Graham and Lucinda Childs), and Jazz-dance (by Jack Cole, Matt Mattox, Bob Fosse, Eugene Louis Faccuito). This is the first time that such comparisons have been drawn. The migrating dance knowledge along the axis Germany – Chile – Bulgaria is traced, taking into account the influence it has on the development of the original teaching methodology of *The Espiral Principle*. Up until now, this has not been a subject of academic interest. In relation to the foundations of *The Espiral Principle*, comparisons have been drawn between Ancient dances in a circle and along a spiral and their contemporary implementation, which is also done for the first time. Interactions between dance and philosophy have been sought in the context of the literature of Carlos Castaneda, Theun Mares, and Miguel Ruiz and the Toltec teachings of “The Warrior’s Path”/ “the path of knowledge”. A movement and philosophical code have been drawn up, reflecting the symbiosis between the movement of the body and the mind. It was precisely this code that underpinned *The Espiral Principle* designed to train the dancer’s body, mind, and spirit.

Among the academic contributions of the work is also the proposed broadening of conceptual meanings. The research has a high cognitive value. It could be of use to students, teachers or other persons and organizations interested in the topic.

The author displays erudition, in-depth knowledge in the field of study and the ability to make theoretical sense of empirical material.

Personal qualities of the author/candidate

Zahari Nankov has been a full-time doctoral student at the Choreography Department

since 2020. His choice of dissertation topic is in line with his abilities and competencies as a ballet dancer at the State Music and Ballet Centre in Sofia; a founder and head of Studio *Hyphers*, where he has been teaching adolescents since 2008; a long-time student of Tsvetanka Gerginova at Studio for Modern Dance *G*, where he studied *The Espiral Principle*; and a graduate student at Palucca University of Dance (Palucca Hochschule für Tanz) in Dresden, Germany.

All these competencies account for the good results of the research.

Recommendations and notes

The definitions of some of the terms used could be improved. Inaccuracies in style, punctuation, spelling, etc., should be improved and redundant repetitions removed in the preparation of a future monography.

Conclusion

The dissertation meets the requirements of Art. 3 of the Act on Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria. The doctoral candidate has exceeded the required minimum of 5 publications. In view of the aforementioned qualities and contributions, I give Zahari Nankov's dissertation a positive evaluation and recommend him to be awarded the educational and scientific degree "Doctor".

Date: 30.10.2023

Prof. Dr. Yoanna Spasova-Dikova